

लहाना

त्यवसायिक पत्रकारिता, थोँया आवश्यकता

LAHANA WEEKLY

वा:पौ

साःगु भिंगु मरिचरिया निंति
लुमंका दिसँ।

लक्षण गरामाल 'विलामि'
प्रोप्राइटर
लाखा छ्हेन
लोहखुष्टे, वडा नं. १६, यैं, फोन नं.: ८३६००५४

थुकि दुने

विभेदकारी संविधान छाय मधायगु ?
श्रीकृष्ण महर्जन- २

उच्च सभ्यताया क्रमिकताया देन
लिच्छिविकाल-२
योगेन्द्रमान श्रेष्ठ

-३

श्री हल्चोक आकाश भैरव
तपैन्द्रलाल श्रेष्ठ

-४

पुलुकीसि
रत्न काजी मन

-५

सकवय् देवी व्यवं
तःजिक हन
किच: सि

-६

संविधान दिवस

सरकारयात दिवस

उत्पीडित समुदायया हाकूगु निह

संविधान दिवसया दिनस जनजाति, मधेसी, पहिचान पक्षधरपाखें ब्ल्याक आउट

लहना संवाददाता

वर्तमान दुई तिहाई बहुमत दुगु केपी शर्मा ओली नेतृत्वाय सरकार वड्गु असोज ३ गते 'संविधान दिवस' तःजिक न्यायेकु तयारी यानाच्चंगु दुसा नेपाल या उत्पीडित समुदायपाखें धाःसा 'हाकूगु निह' कथं हनेगु तयारी याःगु दु।

देस्य संविधानसभापाखें न्यूगु संविधान जारी याःगु दियात थुकर्थ 'उत्सव' व 'हाकूगु निह' धका: ब्यागलं ब्यागलं हनेगु ब्यापक तयारी याःगुलिं असोज ३ गतेयात कया: तसकं चर्चा जुयाच्चंगु दु। विशेष यानाः नेपाल या आदिवासी जनजाति, मधेसी, मुस्मांव पहिचान पक्षधर दलतसें मंका:कथं हे संविधान जारी याःगु दियात औपचारिकथं न्यापांखुसि 'हाकूगु निह' हनेगु तयारी याःगु दु। संविधानया धारायात कया: थःपिनिगु असहमति दु धका: सः तया वयाच्चंगु उत्पीडित समुदाय छाहू हे मोर्चाय् च्वना: आन्दोलन यानाच्चंगु अवस्थाय् लाःगुलिं असोज ३ गतेयात हाकूगु निह धका: हनेत छप्प जूगु खनेदु।

संविधानया धारायात कया: थःपिनिगु असहमति दु धका: सः तया वयाच्चंगु मोर्चाय् च्वना: आन्दोलन यानाच्चंगु अवस्थाय् लाःगुलिं असोज ३ गतेयात हाकूगु निह धका: हनेत छप्प जूगु खनेदु।

मंका: मोर्चा दव्यका: उत्पीडित समुदाय सतकय वयाच्चंगु अवस्थायलाःगुलिं हे थुम्पी असोज ३ गतेयात नं मंका:कथं पलाः ल्हवनेगु हवःता: चूलाःगु अनुमान यायिछ। नेपाल या आदिवासी जनजातियाहु असोज ३ गतेयात हाकूगु निह धका: हनेत छप्प जूगु खनेदु। लोकसेवा आयोगपाखें स्थानीय तरिया निर्ति कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी ल्हवंगु पलाःया विशेष यायूत

यानाः उत्पीडित जनताया अधिकार स्थापित मयातलय महासंघ असोज ३ गतेयात "हाकूगु निह" कथं हनेगु ध्यादिल।

मेखे वर्तमान केपी शर्मा ओली नेतृत्वाय सरकार संविधान जारी जूगु असोज ३ गते 'संविधान दिवस' कथं थीथी ज्याइव: यानाः हनेत देय्याक्यांया सरकारी ज्याकूयात निर्देशन

बीधुकूगु दु। यु निह कुहु फुकं सरकारी ज्याकूथी दीपावली यायु, देय्याक्यांय व्यवकु, उकुहु छन्हु फुकं सरकारी ज्याकूथी वनीपि सरकारी कर्मचारी देय्या ध्वाय्या लोगो दुगु टिस्टर पुनेमाःगु निर्देशन बियातःगु दु। ओली सरकार संविधान दिवसकुहु पुनेगु निर्ति टिस्टर्ट्या डिजाइन तक पित बीधुकूगु दु। संविधान दिवसया दिनस जुझु थीथी ज्याइवलय अनिवार्यकथं राष्ट्रिय गान हायक्मेःगु निर्देशन नं बियातःगु दु। लिसें सिनेमा हल, भजनकीर्तन याइगु थासय् नं राष्ट्रिय गान हालाः जक थःपिनिगु ज्याइव: शुरु यायूत निर्देशन बियातःगु दु।

बुँदि न्यू: जक आन्दोलन याना वयाच्चंगु उत्पीडित समुदाय मंका:कथं पत्रकार सम्पेलन याःगु दु। यु ज्याइवलय नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ नाय: जगत बराम ध्यादिल, 'असोज ३ गतेयात आदिवासी जनजाति, मधेशी, दलित, मुस्मा, मिसा अल्पसंख्यकयात धोका, षडयन्त्र, जालसाभी व विभेद याःगु रुपय कयागु दु। अथे जुया: असोज ३यात हाकूगु निहकथं हनेत्यानाःुखः।'

ल्प ७ पेजय

ON METAL ARTS & CRAFTS
Specialized in Intrinsic Nepali and Tibetan Metal Crafts

T: +977-1-5531262, Rm / 25251373 Workshop
M: +977-9841209566 / 9843516111
E: onmetal@live.com
W: www.onmetalarts.com
www.facebook.com/onmetal

Hattiban, Dhapathal-1, Lalitpur, Nepal

The Group of Traditional Repoussé Art

IMAGE ATELIER
Traditional Metal Arts & Crafts

T: +977-1-5303856
M: +977-9841263104
E: creative@imagealtiers.com
W: www.imagealtiers.com
Tmatoli-6, Lalitpur, Nepal

Creative
Traditional Metal Arts & Crafts

T: +977-01-922772
M: +977-9841261101
E: rajendra@creativenepalcraft.com
creative@gmail.com
W: www.creativenepalcraft.com
Harilekh, Silioti, Lalitpur, Nepal

तान्त्रिक या पासा कुलफी भपिया दिसँ।

Himalayan Ice

धो दुरु छ्यः बटर व नित्म बजारय उपलब्ध दु

मुख्यविनायक: नगरपालिका, वडा नं. १, सिर्लाल धन्वार, ल्हाप
९८४२२५३७५५, ९८४३३४९०७५, ९८४८५५८५२५५

Trendiest Fashion At Price You Love

ufo the clothing store

सम्पादकीय

मन्त्रीया नितिं छग् पाठ

कैलाली जिल्लाया टिकापुरय् जूगु डल्फिन महोत्सव कवचायुक्ताः
हनेबहःम्ह संस्कृति, पर्यटन तथा नागारिक उड्डयन मन्त्री योगेश भद्रार्इ
नेपालगञ्जपार्थे यैं लिहां वयूत्यंगु इलय् जूगु घटना थौकन्हय् तसकं
चर्चाय् वयाच्चंगु दु। विशेष यानाः माननीय मन्त्रीजुयात जहाजया
यात्रुतसें याःगु दुर्व्यवहारयात कया: कयातःगु भिर्डियो भाइरल थैं
जुयाच्चंगु दुसा थुकियात कया: थीथी मनूतसें थीथीकर्थं बिच्चा: प्वका
हयाच्चंगु खनेदु।

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उद्डयन मन्त्री भट्टार्इ ज्याइवः
क्वचायूकाः बुद्ध एअरपाखें यैं लिहांवयगु ज्याइवः दुगु खः । वयकः
यैं लिहां हे वयमाःगु मेगु कारण धझगु कन्हयकुन्हु प्रतिनिधिसभाय
माननीय सांसदपत्न्सं न्यंगु न्य्यसःया लिसः बीमाःगुलिं खः । सायद थ्व
हे हुनिं मन्त्री भचा लिबाक हे जूसां यैयै वयगु तयारी दुगु जुइमाः । तर
थःगु ज्याइवःया ईया सायद ख्याल (बाध्यता) मयाःगुलिं हे वयकलं
अपमानजन्य व्यवहार कफ्यमाःगु अवस्था ब्लतन । थ्व स्वयंबलय् सामान्य
घटना जूसां थुकिं हेनेबहःपिंनिगु निर्ति छ्यू तःधंगु अले बांमलाःगु घटना
खः धकाः धायफु । थुकिया भिंडियो सामाजिक सञ्जालय् नं बय्यबय्
ज्याच्चंगु दु ।

सामान्यत हवाईजहाज इलयू हे ब्वयमा:गु खः । थीथी कारण गथे कि इज्जनया गडबडी वा मौसमया गडबडीया हुनिं बाहेक जहाज इलयू हे ब्वद्गु खः । तर नेपा:या सन्दर्भयू धा:सा थीथी कारण क्यसे विमान इलयू मब्बद्गु सामान्य हे जुझ्युकल । थुकियात क्याः यक्वस्यां कुँसिने धुंकुगु दुपा थुकियात क्याः सम्बन्धित निकार्य धा:सा खास हे वास्ता यानाच्चंगु मदु । भीसं स्यू कि विमानपाखें यात्रा अप्वः मनूत धइगु थःगु ई व आकस्मिक ज्याया हुनिं याइप्पि जुयाच्चनी । थजाःगु इलयू विमान 'डिले' जुझ्युकल य सामान्य मनूत आक्रोशित जुझ्यु स्वभाविक खः । थ्व हे इवलयू छम्ह मन्त्रीया ज्याइवःया हुनिं चाहे १५३ मिनेट हे छायू मजुझ्माः वा १४०, सर्वसाधारणया ई सिरिं वंगु धइगु सामान्य तायके मज्जू । अले विमानया आधिकारिक संस्थापाखें न भिआइपी मनूतयुगु सम्मान (चाकडी ?)या हुनिं थजाःगु ज्या यायगु धइगु न पायछ्लि मखु धइगु खँ नेपालगञ्ज यैं ब्वद्गु बुद्ध एअरयू ज्यू घटनां नं क्यांगु दु । थुकिया सरोकार धइगु छ्न नं वादीलालसे सम्बन्धित धकाः द्वापै विगु नं पायछ्लि मज्जू ।

दकलय्-न्हापा ई धइगु सर्वसाधारण व भिआइपीया नितिं गबलें फरक
जुझमखु । तर भीगु देसय् धा: सा भिआइपीयं सवारी जुझु ई जुल कि व
सतकय् हे जुझमा वा सर्गतय् जुझमा: थुकियात बिचा: याइमखु, घण्टौ
ईतक नं सर्गतय् वा सतकय् वा निथाय् नं ट्राफिक जाम जुयाच्वनी । अथ
यक्वस्यां फयाच्वंगु घटना खः । तर ई न्ह्याबलें छ्यू हे जुझमखु धइगु खँ
नेपालगञ्जय् माननीय मन्त्रीयात जूगु व्यवहार (दुर्व्यहार)यात नं काय्
फु । थजा:गु व्यवहार जुल धकाक: मन्त्री नकारात्मककथं बिचा: मयासें
थुकियात दुवाला: स्वयमाःगुदु, अले जनतात नं न्ह्यागु अवस्थाय् सुम्पक
च्वनाच्वनी मखु धइगु बिचा: यायमाः । यदि थजा:गु घटना जूगु खः सा
मेमेगु देसय् मन्त्रीपाण्ये राजीनामा हे ब्युगु तकं दसु दु । मेकिसकोय् छम्ह
मन्त्री थ: लिबाःगु हुनिं जहाज ३७४ मिनट डिले यायमाःगुलिं राजीनामा
तकं ब्युगु भी सकस्यां स्युगु खः ।

जहाजय मन्त्रीयात गुकर्थं व्यवहार वा विरोध जुल, व खास हे बांला:गु मखुसां सर्वसाधारण जनतां थःत जूगु समस्या प्वंकेगु धइगु जनताया नैसर्गिक अधिकार नं खः। थ्व सुनां याःगु धइगु खं स्वयां नं उगु परिस्थितिइ सर्वसाधारण मनूतयुगु मानसिकता गजा:गु जुयाच्चंगु दु धइगु सीकेमा:। सर्वसाधारण जनताया समस्या थुडकेगु स्वयां उमित हे समस्याय लाकीगु ज्या अले जनताया नैसर्गिक अधिकारयात वाःचाय का: मन्त्रीलिलां उच्च पदया व्यक्तिपिण्ठं थःगु व्यवहारय् सुधार महल धा:सा थकिया लिच्चः अभ भयावह नं जडफ् ।

टवमिपिन्त इनाप

ਲਹਨਾ ਵਾ:ਪਤਿਇ ਲੇਖ, ਰਚਨਾ, ਰਿਪੋਰਟ ਵ ਸਮਾਚਾਰ
 ਛਕਾਦੀਫ਼ਇ। ਛਿਕਪਿੰਸ ਛਕਾਦੀਗੁਧਾਤ ਥੁਗ ਵਾ:ਪਤਿਇ ਥਾਧ
 ਬਿਧਾਚਵਨਾ। ਪਿਦਂਗੁ ਚਵਸੁਧਾਤ ਤਚਿਤ ਪਾਰਿਥਰਮਿਕ ਬੀਗੁ ਨ
 ਸੁਚੁੰ ਬਿਧਾਚਵਨਾ।

लहना वापौ

भोद्धं, ये

lahana.news@gmail.com

विभेदकारी संविधान छाय् मधाय्‌गु ?

अन्तरिम संविधानय् समुदायगतकथं त्यूने लानाच्युं आदिवासी, जनजाति, मधेसीनिसें उत्पीडित समुदाययात राज्यया हरेक निकायस समानुपातिक समावेशी प्रतिनिधित्वया सुनिश्चतता यानातःगु खःसा आः जारी ज्यूगु संविधानय् ला राज्यं उत्पीडनय् लाका मतःगु खस आर्य समुदाययात स्वैधानिक जाति यानाः मेमेपित्त धाःसा

असंवैधानिक अर्थात् निगृहु दर्जाया जनता द्यक्ताव्यूहु दु

श्रीकृष्ण महर्जन

न्हापांगु सर्विधानसभा विघटन लिपा दयु
क्षुगु निक्चःगु सर्विधानसभापारें जारी या:गु
नेपा:या सर्विधानयात नेपा:या आदिवासी
जनजाति, मधेसी, दलितनिम्नें उत्पीडित
समुदायतसें अस्वीकार यानाः आन्दोलन
यानाच्छंगु सर्वसाधारण मनूतसें तकं सीधुकंल।
लिपागु इलय वया: सर्विधान जारी ज्ञुगु
दिं असोज ३ गतेयत 'हाक्षुगु न्हि' हनेगु
औपचारिककथं धोषाण यायूव सर्विधानयात
कया: असन्तुष्ट दु धकाः स्पष्ट ज्ञुगु दु।
सर्विधानसभाया ८०गू प्रतिशत स्वयां अप्यः
सभासद्रतसें ल्हाःचिं तया: पिथंगु सर्विधान
ज्ञुगुलिं नेपा:या ८०गू प्रतिशत स्वयां अप्यः
जनताया समर्थन दु धकाः प्रमुख ललया प्रमुख
नेतातसें दावी याना वयाच्छंगु दु। थजाःगु
सर्विधान नेपा:या आदिवासी जनजाति,
मधेसी, दलितनानपं उत्पीडित समुदायया निर्ति
पायुछि मजू अले थुकी उत्पीडित समुदाययात
विभेद यानातः गुदु ध्याच्छंगु अवस्थायु गुकथं
विभेद यानातः गु दु धकाः थुइकेमा:गु आःया
आवश्यकता खः।

संघीताय् मदय्कं मगाः गु केन्द्रय्
साभेदारी सरकार व प्रदेशय् स्वायत्तता,
स्वशासन अधिकारया व्यवस्था खः । तर जारी
या: गु न्हूं सर्विधानयु उकथंया व्यवस्था मयासे
छायूकथं प्रशासनिक केन्द्र जक दयकेगुकथं
न्हयगु प्रदेश दयकेगु प्रस्ताव हः गु दु । अजा: गु
सर्विधानं हे नेपा: या आदिवासी जनजातिमिसं
उत्तीर्णित समुदायया हक्कीत स्थापित याइ,
अले समानता दश्गु दावी याना वयाच्चंगु दु
प्रमुख दलया नेतातसे ।

छर्खे स्वयंबलय दुई तिहाई बहुमत हुए नं
धारा संशोधन यायूगु बांला:गु खंथे च्व,
तर संशोधन यायूगु निति न्यू र्सीविधानकर्थ
हे संघीय प्रदेश अर्थात केन्द्रीय प्रदेशय
वनीपिं धा:सा व हे आगंस ताःहाकःपिं
नाप संविधानय हे व्याख्या यानातःगुकर्थ
खस आर्थ (क्षेत्री, ब्रह्म, ठकुरी, दसनामी,
सन्यासी) तथनीयु व्यवस्था यानातःगु दु ।
अले इमिगु हे चाहानाकर्थ संविधान संशोधन
जुइगु अवस्था अवश्य नं जुइ । आदिवासी
जनजाति, मधेसीनिसे उत्पीडित समुदायया
मिखां स्वल धा:सा जारी जूगु वर्तमान
संविधान अन्तरिम संविधान स्वयां नं ल्यूने
जक मधु, २०४७ सालया संविधान स्वयां
नं ल्यने वांग खनेदे ।

अन्तर्रिम संविधानय् समुदायगतकर्थ
ल्यूने लानावंगु आदिवासी, जनजाति,
मधेशीनिसें उत्पीडित समुदाययात राज्यया
हरेक निकायस समानुपातिक समावेशी
प्रतिनिधित्वया सुनिश्चत्ता यानातःगु खःसा
आः जारी ज्यू संविधानय् ला राज्य उत्पीडनय्
लाका मतःगु खस आर्य समुदाययात
संवैधानिक जाति यानाः मेमेपिन्त धाःसा
असंवैधानिक अर्थात निग्यू दर्जाया जनता
दयकाब्युगु दु । २०४७ सालया संविधान

स्वयां न ल्यूने वना: खस आर्यायत जक संवैधानिक जाति यानाब्यूलिं अवश्य न जारी जगु संविधान जनजाति, मधेसीनिसे उत्पीडित समुदायाथा ल्याखं ल्यूने लाःगु दु ध्यायत बाध्य यानाब्यूगु दु। हे सरकारी कामकाजया भाय् जुल, अले संघीय सरकारनिसे स्थानीय तगिमय् तक छ्यलेणु ज्या जुल। तर थीथी समुदायापाखे लहाइ़ु मांभाय्या सवालय् धाःसा कानून दयकेगु धा:गु दु। कानून नं गथे याना दयकी

छांगू लख स्वर्णा अपवः खँगः दुगु वर्तमान
 सर्विधानय् व्याकरणविदतयुगु धापूकर्थं २२०
 थासय् अशुद्ध जुयाच्चंगु दु हैं। मुक्कं याना: ३०८ धारा दुगु व स्तीच्याव्य ब्वथलातःगु
 थुगु सर्विधानय् गुंगु अनुसूची तयातःगु दु।
 नेपा:या आदिवासी जनजाति समुदायया
 छम्ह मनूया त्वाखं स्वयाबलय् जारी जूगु
 सर्विधानय् ११४ प्रावधान ला आदिवासी
 जनजाति विशुद्ध दु। अले सर्विधानय् मुक्कं
 याना: २३४ विभेदकारी प्रावधान दुथ्याकातःगु
 दु। आदिवासी जनजातियात बहिस्करणय्
 लाकीगु ४१४ प्रावधान दुसा खस आर्ययात
 सर्वोच्च कायम यानातःगु न्यागू धारा खनेदु।
 जारी जूगु सर्विधानया दकलय् न्हापाण्या

प्रस्तावनाय् न्हापांगु खँपु अर्थात् वाक्यय् हे
सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नेपाल जनता धकाः
च्चयात् गुखना । अले व हे प्रस्तावनाय् छथाय्
जक जुझुगु निश्चित जूगु दु ।
अर्थ हे नेपा: धझुगु निसः व नीन्यागुलि
मल्याक जाति समुदाय च्वनाच्वंगु देय् खः

राष्ट्रभाषा नेपालय् ल्हाइगु फुक्क मांभाय् राष्ट्रभाषा जुइ धका:
 च्यातःगु खनाः जि ल्यताया । तर अनं क्वय् हे धारा ७स
 नेपालय् सरकारी कामकाजया भाषाय् धा:सा देवनागरी लिपिं
 च्यातःगु नेपाली भाषा नेपाःया सरकारी कामकाजया भाषा
 जह धका: च्यातल ।

च्यवातःगु खना । व्व सार्वभौमसत्ता सप्पन्-
नेपाली जनता सुयात धाःगु ? अले जनत
सुयात धाःगु खः ? थुकिया अर्थ गन्न खस्स
आर्यवात सार्वभौमसत्ता सप्पन्न नेपाली जनत
याशुगु, अले जनजाति, दलितवात जनत
याशुगु सोचकथं परिभाषा जुया च्यवंगु जकं मखु-
ला ? थ्व विभेद मखु ला ?

संविधानया धारा ६८ राष्ट्रभाषा
च्यातःगु जिं खना । राष्ट्रभाषा नेपालय
लहाइगु फुक्क मांभाय राष्ट्रभाषा जुइ धका
च्यातःगु खना: जि लयताया । तर अनेक च्यातः
हे धारा ७३ नेपालय सरकारी कामकाजय
भाषाय धा:सा देवनागरी लिपि च्यातः
नेपाली भाषा नेपा:या सरकारी कामकाजय
भाषा जुइ धका: च्यातल । अले नेपाली
भाषाया अर्तिरिक्त प्रदेशं थःगु प्रदेशदुने
बहुसंख्यक जनता लहाइगु छ्या वा छ्या
स्वया अप्वः मेगु राष्ट्रभाषायात प्रदेशय
कानूनकथं प्रदेशया सरकारी कामकाजय
भाषा निर्धारण यायफइ, भाषा सम्बन्धी
मेगु खँ भाषा आयोगया सिफारिस्य नेपाल
सरकारं निर्णय याइ धका: च्यातःगु दु तु
थ धारा स्वयाबलय ला देवनागरी लिपि
च्यातःगु खस भाष्य जक नेपाली भाष्य अले
नेपालय लहाइगु मेमेगु भाष्य धइगु मांभाय

खः धका: स्पष्ट या:गु दु । खस भाय् जक
नेपाली भाय् जुइगु तर नेवाःलिसें मेमेगु
समुदाय दुने लहाइगु भाय् गबते न नेपाली
भाय् जुइमयु धका: स्पष्ट यानाव्यूगु दु
लिपिया ल्याखं न देवनागरी लिपि जक
नेपा:या सरकारी ज्याखाँया लिपि यानाव्यू
दुसा नेपाली दुगु प्रचलित नेपाल लिपिमिसे र
रञ्जना लिपियात तकं सरकारी ज्याखाँया
गबले न छ्यले दइमयु धका: अप्रत्यक्षकथ
धोणा यानाव्यूगु दु । खस भाय् धा:सा आ

ਖਸ ਆਰੰਧਾਤ ਜਕ ਪਰਿਆਭਾ ਕੀਵੁ ਯਾਨਾਤ:ਗੁ
ਦੁ। ਖਸ ਆਰੰ ਧਇਗੁ ਖਹੁ ਬ੍ਰਮਹੁ, ਟਕੂਰੀ,
ਦਸਨਾਮੀ, ਸਨਵਾਸੀ ਖ: ਧਕਾ: ਚਵਧਾਤ:ਗੁ ਦੁ।
ਥ ਸੰਵਿਧਾਨਨਯ ਗਨ ਨੰ ਨੇਵਾ:, ਤਾਮਾਡ, ਲਿਮ੍ਬੁ,
ਮਿਸ਼, ਪੱਧਰਾ, ਧਾਵਰ, ਚੌਥੀਰੀਲਸੇ ਸਲਨਸ:
ਜਾਤਿਯਾ ਨਾਂ ਤਕਨੰ ਨਵਧਨਾਤ:ਗੁ ਮਦੁ। ਥੁਕਿਆ
ਅਰੰ ਖਸ ਆਰੰ ਸੰਵਿਧਾਨਨਯ ਹੈ ਨਵਧਨਾਤ:ਗੁ
ਜੁਗਲਿੰ ਆਰਵਿਲ ਇਪਿੰ ਸਵੈਧਾਨਿਕ ਜਾਤਿ ਜੁਲ।
ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਨਜਾਤਿ ਦੁਨੇਧਾ ਨੇਵਾ:, ਤਾਮਾਡ,
ਰਾਈ, ਲਿਮ੍ਬੁ, ਸ਼ੇਰਪਾ, ਗੁਰਡਿਲਸੇਧਾ ਜਾਤਿਯਾ ਨਾਂ
ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਨਜਾਤਿ ਪ੍ਰਤਿ਷਼ਠਾਨ ਦੁਨੇ ਜਕ
ਨਵਧਨਾਤ:ਗੁਲਿੰ ਇਪਿੰ ਨਿਗ੍ਗੂ ਦਰਜਿਆ ਨਾਗਰਿਕ
ਜੁਧਾਵਿਗੁ ਦੁ। ਸੰਵਿਧਾਨਨਯ ਨਵਧਨਾਤ:ਗੁ
ਖਸ ਆਰੰ ਨਵਾਪਾਂਗੁ ਸਵੈਧਾਨਿਕ ਜਾਤਿ ਅਲੇ
ਸੰਵਿਧਾਨਨਯ ਕਵਥੁ ਏਨ ਜੁਝੁ ਜੁਧਾ: ਜਨਜਾਤਿ
ਪ੍ਰਤਿ਷਼ਠਾਨਾਥਾ ਏਨਕਥੁ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਨਜਾਤਿ
ਦੁਨੇਧਾ ਸਸਮੁਦਾਵ ਨਿਗ੍ਗੂ ਦਰਜਿਆ ਨਾਗਰਿਕ ਜੁਲ।
ਦਾਲਿਤ ਵ ਮਧੇਸੀ ਸਸਮੁਦਾਵ ਦੁਨੇਧਾ ਜਾਤਿਯਾਤ
ਨਿਯਮਯੁ ਜਕ ਬਵਥਸਥਾ ਧਾਨਾਤ:ਗੁ ਦੁ। ਸੰਵਿਧਾਨ
ਦਕਲਾਲਥੁ ਚਵਧੁ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੰਨਤਗਤ ਏਨ ਤਧਾਰ
ਜੁਝੁ ਅਲੇ ਏਨਧਾ ਨਾਂ ਕਵਥੁ ਧਇਗੁ ਨਿਯਮ ਦਵੁ
ਕੀਗੁ ਖ:। ਥੁਗੁ ਲਾਖੁ ਸੰਵਿਧਾਨਨਯ ਜਨਤਾਯਾਤ
ਨਵਾਪਾਂਗੁ ਦਰਜਾ, ਨਿਗ੍ਗੂ ਦਰਜਾ ਵ ਸਵੰਗ੍ਗੂ ਦਰਜਾ
ਧਾਨਾ: ਵਿਭੇਦ ਧਾਨਾਵਿਗੁ ਜਧਾ ਥ ਸੰਵਿਧਾਨਪਾਖੈ
ਧਾਨਾਤ:ਗੁ ਖਨੇਦੁ।

శులమిళ ల్యాఖ్య విభేద దుగు వర్తమాన
సంవిధానయ ఛుపు ధారా ఉత్తీర్ణితః సముదాయికరుఢ్డ
దు, ఉక్కథంయా ధారా సంశోధనయా నిరిం దబావ
బీకథం గులిసినం హక్కు నిహకథం హనెగు,
అటె గులిసినం విభేదకారి ధారాత చ్యాకేగు
ధయాచ్యుగు దు. న్యాయసూర్య ఇలియ ఛుపే రాజ్య
'సంవిధాన దివస' హనాచ్చమిసా ఉత్తీర్ణిత
సముదాయాఖ్యా విభేదయాత థుక్కుగు అభియాన వ
రాజ్యపక్షేయాత ఖబరదారి యాయగు జ్యా ధా: సా
అవశ్య నె యాయమా: |

उच्च सभ्यताया ऋमिकताया देन लिच्छविकाल-२

योगोन्द्रमान श्रेष्ठ

वीर पस्तकालयया स्थापना :

वि.स. १९४२ सालयथः हे तरिबा: स्याना: सत्तायुवः मही शास्त्रेरथः श्री ३ महाराज जुसार्त जनतायात प्रत्यक्ष लाभ भुज्ग्य ज्या याः गुनं खेन्दु। धःया हुँ हे व्यवस्था मदुगु यैं देसयथः या व्यवस्था, वीर पुस्तकालयया सुविधा, ल्वहीहित, बुंगा: व तुंया ल: व्यवहार यानाच्चर्पणे यैमित्युक्त कलधारा गुक्यानां “वीरधारा” नामाकरणं याना: लःया व्यवस्था याः गु खेन्दु। जञ्जबहुरुया इलय् थापाथली दरबारय् स्थापना या: गु “दरबार स्कूल” यात नं लानीपुख्या परिचमपार्खे तय् ह्याः हुकुम प्रमाणी दुनियाँया मिजंस्त नं बङ्केद्दिग्गु यानाबिल। थुक्याना पांपे वीर शास्त्रेर इतिहासया निर्ति छां गति लाः गु ज्या याः गु नं खेन्दु।

वीर शम्शेर मल्लकालनिर्देसे हनुमानध्वाखाया छक्
कोथाथ मुनाच्छंगु नेपा:या थीथी लिपि च्चयातःगु ताडपत्र,
भोजपत्र, नीलपत्र, हरिताल व सर्वसाधारण नेपाली ख्वैत्य
च्चयातःगु असंख्य थ्यासपू छ्यासं मुका: थःम्हे हे पलिस्था
याःगु घण्टाघर परिसरय् वीर शम्शेर “वीर पुस्तकालय”
नामाकरण याना: पलिस्था याःगु खेनदु। “वीर पुस्तकालय
स्थापना जुया: तदैलिपा भीम शशेर श्री ३ महाराज जूरोलि
थःके दुगु आपालं तन्त्र सम्बन्धि सफूत “वीर पुस्तकालय”
तयाब्यु खः। राणा शासनया श्री ३ महाराजिर्ण मध्ये भीम
शशेर तन्त्रमन्त्र आपालं विश्वास तझ्म हुया: वयाके
तन्त्रमन्त्र सम्बन्धि सफूत दुगु खः। खास खँ ला वीर शशेरं
थथे सफूकुथि पलिस्था याःगुयानं थःगुहे स्वार्थ दुगु खः। वीर
शशेरया थीथी इच्छा मध्ये गुप्त धन लुइकेगु छ्या तःधंगु इच्छा
खः। वीर शम्शेरया थ्व इच्छा लायाम्हबलय् निर्देसु दुगु खेनदु,
छायाध्या:सा पात्पाया तैनाथवाल जुयाच्छंबलय् तानसेनया
जनतातसें तानसेनया श्रीनगर ढाँडाय् “सेन जुजुपिन्सं धन
सुचुकातःगु दु धासेति थाय थासय गा: म्हुणा स्वःगु खः।”
(दीक्षित : २०३१ : ६४)। उगु इत्यया इतिहास अध्ययन
याय्यबलय् छु सुनिदु भासा:सा थथे गुप्त धन लुइकेवु वीर शम्शेरया
जक मखु, उच्च पदस्थ राणातय फुक्कसिया छु विश्वास दुगु
जुयाच्छन थाःसा नेपालय दुगु थ्यासपू व शिलापत्र बालाक
अध्ययन अर्थात ब्वनेफत थाःसा असंख्य धन लुइकेफइ
धइगु विश्वास खेनदु। थ्व विषययात प्रमाणित याय्गु निर्ति
नेपालय ब्रजयान धर्मया अध्ययन अनुसन्धान यायत वःम्हे
फ्रेच्च विद्वान सिलभा लेभियात न कायपू। सिल्भां लेभिं
छायाथ थुकथं न्यथानातःगुलिं प्रष्ट जू वः, “देव शशेरले
प्रसाद दावाक्षो विज्ञाना परिवाक्षो विज्ञाने धौ विज्ञाने पापे

मलाइ दरबारका भाटामा राखिएका आहाल धर विद्वानल मान लाउन नसकेको पेट्रा शिलालेखखो छाप लिन लगाएर अर्थ बुझन खोजे । के चाहेको भनेकुरा थाहा पाएँ, यो विद्वान प्रताप मल्लले दरबारमा लेख लगाएको शब्दहरू भएको शिलापत्र बारेमा रहेछ । यसमा अबर र तिब्बती भाषा सौंगे फ्रान्सेली भाषामा “ज्ञक्ष्ण-च” लेखेको छ । मलाइ यसमा गुप्त राखिएको सम्पत्तिको बारेमा छ भन्थे । यसरी नै यिनका भाइ खड्ग शशरेत्र ढुलो धनराशी राखेको छ कि भनि कपिलवस्तुको स्तुप विगारे । यस्तै धनसम्पत्तिको मुहान फेला पार्न सकिन्छ कि भनि मलाइ काम लगाइएको छ ।” (लेखी : अनु उप्रेती : सन् २००७ : दोस्रो खण्ड : २४१)

न्त्यागु जूँगा वीर शशीरं ध्याकवयु मुनाच्चंगु थ्यासप्रूत्
मुना: वीर पुस्तकालय पलिस्था यारेले नेपा:या इतिहासया
निति आपालं तिब: जूबन। न्त्याम्ह हे विद्वान नं नेपा:या खँ
सीकेत वडीपि थ्व हे सफूकूथिए अध्ययन या:गु खेनदु। थ्व
“वीर पुस्तकालय” वि.सं. २०२४ सालतक घण्टाघरया
कवय खः। वि.सं. २०२४ साललिपा सरकारं “राष्ट्रिय
अभिलेखालय” नामाकरण याना: सिंहदरवार परिसरम् तय्
यंकूणु खः। थौकून्हय् राष्ट्रिय अभिलेखालयया भवनयात
कया: अनेक खँ पिहां वयाच्चंगु न्यनेबन्ने मालाच्चंगु दु।
राष्ट्रिय अभिलेखालयस च्चंगु फुक्क ग्रन्थ भी नेवा:तय्
अमल्यु सम्पत्ति खः। मुखिया गुलि महत्व दु थूक्किया न उलि

हे महत्व दु। थ भीस ल्वःमंके मज्यू। थुकिया संरक्षण व
सम्बद्धन यायु न भीग दायित्व व कर्तव्य खः।

लुप्यावःगु “गोपालराज वंशावली” व थुकिया महत्वः
 वीर पुस्तकालय पलिस्था मजूतलय नेपा:या विषय
 अध्ययन अनुसन्धान या:विद्यापि विद्वानतय् नेपा:या उग्र ईया
 थीथी व्यक्तियके थुग वंशावली थ्यासाफूत कया: अध्ययन
 या:गु प्रष्ट सीदु। तर वीर पुस्तकालय पलिस्था ज्ञानेलि
 इतिहास, धर्म व थीथी विषयया अध्ययन यादिपिन्त आपालं
 तिबः ज्ञवन्।

नेपा:या आपालं विषयया अमूल्य ग्रन्थत वीर
पुस्तकालयस दुगुलि नेपा:या विषय अध्ययन अनुसन्धान
याइपिन्त तसकः अःपूगु खनेदु। थ्व हे इवलय् नेपा:या
विषय वि.स. १९५५थ् अध्ययन यायूठ वःपि बेण्डाल व
पं. हरिप्रसाद शास्त्रीपिन्सं ने “वीर पुस्तकालय” अध्ययन
या:गु खनेदु। थथे अध्ययन यायुगु क्रम्य वीर पुस्तकालयया
सम्पूर्त थ्व हे मिह विद्वान्म सूचीपत्र तयार या:गु खः। थथे
सूचीपत्र तयार यायुगु इवलय् बेण्डाल व शास्त्री भुजिमोल
लिपि च्यायातःगु संस्कृत व नेपालभाषा निता दुगु ने.सं.
५०८्या ताडपत्र सफू छ्यु लुडकल। गुगु पष्ठ १७पाखे शुरु
जुया: ६३तक दुगु जुयाच्वन। उकी नेपालय् गोपाल वंश
शुरु जुया: जयस्थिति मल्लया शासन व्यवस्थाया सक्षिप्त
रूप च्यायातःगु दु। गुकीयात थौकन्ह्य भीसं “गोपालराज
वशावली” ध्या वयाच्वनए दु।

खःला गोपालराज वंशावली प्राप्त जुड़ न्ह्यतः नं इतिहास च्यावीपि विद्वान्त मनुष्य मधुः । तर जब गोपालराज वंशावली प्राप्त जुल, नेपा:या इतिहासं न्हुः पहः काल । थुगु वंशावली गोपालीतयूत किरातसे त्याकः नेपाल शासन यात धकाः थुकथं वर्णन यानातःगु दु । “... तत् पश्चात् गोपाल महिषपाल निर्जित्य किरात राजां प्रवर्तनं” (गमीः १९६९ : ११३) । थुकथं गोपालीतयूत त्याकः: किराती जुज्या नां “श्री एलम्बर्ष ९०” धकाः नं न्यथनातःगु दु । थुगु वंशावली २३८्ह किराती जुज्या नां व अमिसं याःगु राज्य वर्ष्या नं न्यथनातःगु दु सुपा किरातीतयूत लिच्छवीं त्याकः नेपालय राज्य यात धिगु न्यथनातःगु दु । वया काय् “श्री णिमिसं” ५० वर्ष राज्य यात धकाः नं न्यथनातःगु दु । धार्मिक ग्रन्थय् लिच्छवीत बैशाली वःपि धकाः: न्यथनातःथे थुगु वंशावली न्यथनातःगु मदु । लिच्छवीतसे थुकथं किरातयूत त्याकल धिगु चीहाकलं थुकथं बयान यानातःगु दु, “अथः सूर्यवशा प्रभावात नेपाल किरात निर्जित लिच्छवीवस्य प्रवर्तते ॥ (गमीः १९६६ : ११५) तस्यपर गजा श्री णिमिस्यकाल वर्ष

(ନୀରୁଦ୍ଧାରୀ ପାଠ୍ୟମନ୍ତ୍ରକାରୀ ପଦ
୫୦) । ଥୁରୁଷ ବ୍ୟାନ ଯାହୁଗୁ ଲିଙ୍ଗରୂପରେ ପାଠ୍ୟମନ୍ତ୍ରକାରୀ ପଦ
ଥୁରୁଷ ବ୍ୟାନ ଯାହୁଗୁ ଲିଙ୍ଗରୂପରେ ପାଠ୍ୟମନ୍ତ୍ରକାରୀ ପଦ
୫୦ ।” ଥୁରୁଷ ବ୍ୟାନ ଯାହୁଗୁ ଲିଙ୍ଗରୂପରେ “ଣିମିସ” ନାମରେ ଲିପା
ପ୍ରାମାଣ୍ୟ ଜୁଣୁ “ଶ୍ରୀ ସୁଷୁପ୍ତଦେଵ ଵର୍ଷ ୭୬” ଖ । ଗୋପାଲରାଜ
ବଂଶାଵଳୀଯା ନ୍ୟଥନାତ: ପିଣ୍ଡିଲିଚ୍ଛାଵି ଜୁଣୁପିମଥେ “ସୁଷୁପ୍ତଦେଵ”
ନେ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡୁ ।

वर्णनया इवलय् “श्री सुपुष्टदेव”या विषययात क्या:
चर्चा परिचर्चा यायमःगु कारण धड्गु नेपा:या इतिहासयु
विदेशी विद्वानपिंसं भ्रम ब्लतका व्यूगतिं खः। विदेशी
विद्वानपिंसं जयदेव द्वितीयया पशुपीति अभिलेखया पाठ
या:बलय् “सुपुष्ट”यात “पुष्पुपेरे” धासेलि आपा:सिन्ध
थःथःगु कथं व्याख्या यायुग्ली स्वतन्त्र जूनव। पुष्पुरेयात
क्या: भारतया पटनाया जु-जुतकं ध्याविल। छथ्यः
विद्वानतसे थ्व हे खँगःयात “पुष्पसराकृति” धकाः तकं
पाठ यानाबिल। जब बरिष्ठ इतिहासकार धनबन्न ब्रजाचार्यं
तसकं मेहेनत याना: “श्री मानुषसराकृति क्षितिपतितज्जिति

सुपुष्पस्तःः” पाठ यासेलि फुक्र भ्रम छवलं निवारण जुल
धा:सा जयदेव द्वितीय नांजाःपि जुजुपिन जक न्वथनाः
पलिस्था यानातःगु पशुपति अभिलेख्य “सुपुष्प” नेपा:या
लिच्छवि जुजु खः धइगु गोपालाराज वंशावली नं सावित
यानाबिल । थगु अभिलेख्य “सुपुष्प”यात क्षितिपति धकाः
न्वथनातःगुयात कया: धायगु खःसा लिच्छवि जुजु
“सुपुष्प” सार्वभौम सम्पन्न खः” धइगु नं सावित यानाव्यगु
दु । छायधा:सा सार्वभौम सम्पन्न जुजुपिन्त क्षितिपति, भूपति,
पृथ्वीतार्थीश, प्रजापति, नरपति इत्यादि खेंवः न्वथनातइगु
खः । हनेवहःम्ह इतिहासकार धनबज्र बजाचार्य अथक कुतलं
भीत छु नं धयाच्चंगु दु धा:सा भीगु देसया इतिहासं भीसं हे
सोधोज याना: च्चयमा:, अले जक भीगु देसया इतिहास
पायुछिकथं न्वत्याइ ।

लिच्छवि जुजु जयदेव द्वितीयं पशुपति अभिलेख्य
न्त्यथनातःऽहं जुजु सुपुष्पया वारे “गोपालराज वंशावली”
नाया जक मखु वं यानावंगु कर्तीया गाथायात कथा । नं
न्त्यथनाः सुपुष्पया मेगु महत्व तनाव्यूगु दु । महत्वपूर्ण
खँ प्रकाशयू हयाव्यूगु दु । जुजु “सुपुष्प” भगवान् श्री
पशुपतिनाथया देगः नाप मेगु कर्तीया नं थकथं न्त्यथनातः गु
दु । “.... राजा श्री सुपुष्प देव वर्ष ७६ । तेनहि नेपाल भूमि
चत्रातुर्वण.... कृता । श्री पशुपति भद्राकल्य देवालय कृतं
सखु सुस्थ पुत्रः । मज्जादाताकृता न्यायेन प्रजा समस्त
प्रतिपालितानि स्वस्व स्वकीयेन भूमि ।” (रम्मि : १९६६
: ११५) । ‘गोपालराज वंशावली’ इथुकथं न्त्यथनातसेलि
छु सीदत धा: सा देस्य वर्ण व्यवस्था याना: जनतायात
न्यायिनसाफ बीयुली दत्तचित दुम्ह धइगु नं सीदत । नाप
पशुपतिया देगः सुपुष्प हे रंगु खः धइगु नं प्रमाणित जुल । थये
सुकर्तीया याःऽहं जुजु जुयाः हे जयदेव द्वितीयं थःऽगु पशुपति
अभिलेख्य सुपुष्पया नां न्त्यथनु खेनेतु । छायधा: सा जयदेव
द्वितीयं थ अभिलेख्य लिच्छवि जुजुप॑ मध्ये प्रख्यात
जज्जिपितिना नां न्त्यथंगु खेनेतु ।

विदेशीतर्से द्यःने द्यःने अध्ययन याना: व्याख्या
यानाच्चंगुयात् 'गोपालराज वंशावली' पायांचिकथं
न्त्यथनाब्युग्न नं खेनदु। विदेशी विद्वान् हितनारायण भा नं
‘अंशुवर्मीयात् जुजु शिवदेवया जिलांज’ धक्का: उल्लेख
या:गु ख्यात नं ‘गोपालराज वंशावली’ राजा शिवदेव वर्षे

४१ तस्य भनीयपुत्रं अंशुवर्मा वर्ष ४३ तेन च राजविहार कृतं पाण्डकादि व्यवहारं प्रवर्तते ॥ व्याकरणादि शास्त्रं वर्तते ॥
 (डा. रम्पी : १९६६ : ११८) अंशुवर्मा जुजु शिवदेवया जिलाजं मखु, भिंचा खः धकाः पक्का सावित यानाव्यूगु दु ।
 थः त पशुपति भट्टाकर धायुगुली गर्व तायकीम्ह जुजु अंशुवर्मा बौद्ध धर्मया न अनुयायी व संरक्षक धइगु खँ राजविहार निर्मण या:गु न्वयथातःगुर्लिं बालाकं खेनेतु । अंशुबर्मा थीथी विहारया निर्माताया नापं थःगु शिलालेख्यत्कं बौद्ध चक्र चिं तया: थापना याइम्ह धार्मिक समन्वयात्कम् व्यक्ति धइगु बालाकं सीढु ।

“गोपालराज वंशावली” जुजु अंशुवर्मायात व्याकरण
 शास्त्रया छम्ह पारंगतम्ह विद्वानकर्थं न्त्यब्यव्यातःगु दु । गुगु
 यथार्थ खः । श्व खँया अंशुवर्माया पशुपति अभिलेखं थुकर्थं
 सावित यनाब्ध्युगु दु । “कैलासकूट भवनय् चा न्ह अनेक
 शास्त्रया विषय छलफल यार्या खराब बिचा: मदयूधुक्षुगु
 व न्यायनिसाफ यायुगुलि व्यस्त व थःत गौरव तायकीह”
 (बज्ञार्याच, धनबज्ञ : २०३० : ३५८)

गोपालराज वंशावलीया रचनाकाल ने.सं. ५०८ खः ।
 लिच्छविकालया प्रारम्भ ईस्याया न्याग्नु शताब्दी स्वयां-न्हापा
 खः । गोपालराज वंशावलीया रचना लिच्छविकाल स्वयां
 द्वः-छिं मयक लिपा जगू खः-सां लिच्छविकालया सही
 सहि व्याख्या यानातः-गु छ्णा अजू चायापूरु खं खः । युक्तर्थ
 लिच्छविकालयात कथा: थीशीकथं अध्ययन यायुवलय्
 लिच्छविकाल थ्यंबलय् नेपा: या संस्कृति व सभ्यतां गाकं
 उत्ता यामा शास्त्रांकुपा प्राप्तां द्वितै ।

- उच्च विद्यालय व्यवस्थापूर्ति प्रटीक खेन्दु।

लिंगांसा सफूः :

  १. गौतम शश्वर सिंह : सन् १९६९ : भरतखण्ड और नेपाल : मानव जीवन संस्थान, उत्तर प्रदेश।
  २. बज्राचार्य, धनबज्र : २०३० : लिंगांसा कालको अभिलेख : नेपाल ऐश्वर्याली अध्ययन संस्थान।
  ३. डा. रम्पी जगदीशचन्द्र : ३०३४ : प्राचीन नेपालको राजनीतिक इतिहास : साभा प्रकाशन।
  ४. पन्त, दिनेशराज : २०६९ : प्रथम किरात राजा यलम्बरको समय : नेपाल प्रज्ञा प्रतिस्थान।
  ५. आचार्य, बाबुराम : २०६० : प्राचीनकालको नेपाल : श्रीकृष्ण आचार्य।
  ६. हृदय चित्तधर : ने.सं. १०९१ : नेपालभाषा साहित्यया जात : : नेपालभाषा परिषद।
  ७. दीक्षित, काशीनाथ : २०३१ : भएको कुरा : काठमाण्डौ नेपाल शान्ति निकेतन, नेप्लमानि आदि।
  ८. लेखि सिल्भाँ (अनुवादक डिल्लीराज उत्त्रेति) : नेपाल (दोश्रो खण्ड) सन् २००७ : हिमाल किताब प्रा.लि।।
  ९. Regmi Dr. : 1966 : Mediaval Nepal 3 : K.L. Mukhapadhyay
  १०. सम बालकृष्ण : मेरो कविताको आराधना : २०२९ : साभा प्रकाशन।

श्री हल्चोक आकाश भैरव

नेवा: परम्पराकथं अष्टमातृका व भैरवया तःधःगु महत्व दु। भैरवयात महाद्यःया रूप क्या: थ्यंमथ्यं १०८म्ह भैरव माने यानातःगु दु। उकी पचली भैरव, उन्मन्त भैरव, हेग्रीव भैरव, त्यांका भैरव, काल भैरव, बाघ भैरव अथे है, हल्चोक आकाश भैरवयात बिस्ककथं क्यातःगु दु।

नृपेन्द्रलाल श्रेष्ठ

द्यः प्याखं हुलीगु
भैरवलय् चण्डी
व कुमारी निम्न
छववलं प्याखं
हुलीसा श्री हल्चोक
आकश भैरव
याकः चा प्याखं
हुलीगु खः ।
बाजंकथं रिं छजः
व भैरवालि निगू
दइ । बाजंया
ताल मिहनाले
सिन्तांग्या बोलय्
बाजं थाइ ।

नेवा: तयूस निन्हु प्यन्हु मपायूक थीथी जात्रा पर्य, नखःच्छः हगा वयाच्चंगु दु। नेवा: तयूस जात्रा पर्य न ख्वाःपा: प्याखंया न विशेष महत्व दु। अथे ख्वाःपा: विश्वय् मेमेथाय् न दु। तर मेमेथाय् ख्वाःपा: प्याखं छगु मनोरञ्जन व नाटककथं जक खनेदु।

नेपालय् नेवा: तयूगु ख्वाःपा: प्याखं तान्त्रिक विधिपाखें जुझुलिं धार्मिक महत्व अभ अप्वः खेनेदु। अथे है, स्वनिगलय् नेवा: तयूगु तःजिगु जात्रा मध्ये छाँ येया: जात्रा खः। थुगु जात्रा यैं, यल व खूपय् बिस्ककथं हनेगु याइ।

जलाथ्व द्वादशि हनुमानधारयाय् यःरिं थन कि येया: औपचारिककथं न्वाइ। येया: इलय् हालमय् जीवित द्यःकथं क्यातःम्ह श्री कुमारी माजु, श्री गणेया: व श्री भैलःद्यःया रथ यात्रा स्वन्हयंकं जुझु खः। उकिया नापानापं पुलुकिसि, लाखे, दीप्याखं, महाकाली प्याखं व श्री हल्चोक आकाश भैरव द्यःया जात्रा नं खः।

नेवा: समुदाय दुने हल्चोकय् च्वंपि पुतुवारपिन्सं येया: बलय् याइगु जात्रा खः। श्री हल्चोक आकाश भैरव जात्रा। श्री हल्चोक आकाश भैरवयात यैं च्वंपिसं सवः द्यः नाप सवः भक्तु नं धायगु याः। आकाश भैरव नापं चण्डी व कुमारी याना: स्वम्ह द्यः दइ।

श्री हल्चोक आकाश भैरवया जात्रा गबलेनिसं न्वाय् याइगु धका ठोस प्रमाण मदुसा न नेपाल सम्वत् १०७ इलय् जुजु गुणकामदेवं न्वायाकूगु धइगु अनुमान दु। जुजु गुणकामदेवयात महालक्ष्मी द्यवं दर्शन ब्यूगु खः। द्यःया उजंकथं थःगु राज्ययात शत्रुया भयपाखे मुक्त यायूत हल्चोकय् श्री आकाश भैरव सहित थीथी द्यः त तान्त्रिक विधिपाखे उत्पन्न या:गु धइगु बंशावलीइ च्यातःगु दु। जुजु गुणकामदेव यैं यैं रक्षा यायगु निर्ति प्यखेर अष्टमातृका स्थापना याना: थीथी थासय् भैरव नं स्थापना या:गु किंबदन्ति दु। हल्चोक आकाश भैरवया फिनिदंया जात्रा धाःसा जुजु अमर मल्लं न्वायाकूगु धइगु बंशावलीइ न्वयनातःगु दु।

नेवा: परम्पराकथं अष्टमातृका व भैरवया तःधःगु महत्व दु। भैरवयात महाद्यःया प्रतीककथं क्यातःगु दुसा नेवा: तसें भैरवयात बिस्क रूप क्या: थ्यंमथ्यं १०८म्ह भैरव माने यानातःगु दु। उकी पचली भैरव, उन्मन्त भैरव, हेग्रीव भैरव, त्यांका भैरव, काल भैरव, बाघ भैरव

अथे है, हल्चोक आकाश भैरवयात बिस्ककथं क्यातःगु दु।

थुकी मध्ये नं बाघभैरव व पचली भैरवया जात्रा फिनिदंय छक्कः जक पिहां बिज्याइसा हल्चोकया आकाश भैरव दैयुदंसं येया: बलय् च्यान्हयंकं पिहां बिज्याइ। अथे है, फिनिदंया जात्रा वंगु बिस्क. स. २०७० सालय् जूगु खःसा

आकाश भैरवनापं चण्डी व कुमारी याना: स्वम्ह द्यःपिं खः। येया: बलय् हल्चोक आकाश भैरव

जात्रा जुइ न्व्यः जलाथ्व पारु कुन्ह स्वम्ह द्यः श्री हल्चोक आकाश भैरव, चण्डी व कुमारी या ख्वाःपा: लंपु छायगु निर्ति हल्चोकया आगांच्छे निसे छग: सन्दुक्य तया: अननिसे गुथियारपिन्सं कुबिया हया: यैं या: मांसगल्लिइ चित्रकारया थाय् हइ। लंपु छायगु

दक्षिणकाली व महाकालीया ख्वाःपा: या विशेष पुजा जुइ।

उगु पुजाय् गुथिया नायःपाखे न्हापा पुजा याना: अन लिपा मेपिन्सं पुजा याइ। गुथिपाखे बां स्थायगु लिपा पुजा क्वचाइ। पुजालिपा अन येया: कुन्ह द्यः जुझीपिन्गु ख्वाःपा: व लं मपुसे प्याखं लहुगु रिहसल जुइ।

जलाथ्व द्वादशि कुन्ह गुथियारपिन्सं हल्चोकय् द्यः छेयु मुना: स्वम्ह द्यः चण्डी, कुमारी व हल्चोक आकाश भैरव द्यःपिनिगु ख्वाःपा: व लं छग: सन्दुक्य तया: अननिसे कुबिया हया: यैं या काय्या: ननि दुने छ्वाः छेयु यैं या: जःछिअ अन है जात्राय् द्यः पिहां बिज्याइ। तर थुगु काय्या: ननिइ गथे याना: थन द्यः लाः वल धइगु न्वयनातःगु मदु।

श्री आकाश भैरव द्यःया वैंचुगु ख्वाःपा: वैंचुगु जामालिसे ल्हातय् खड्ग द्वादशि चण्डी व कुमारीपिनि ट्याउंगु ख्वाःपा: व ह्याउंगु जामा फिना: पिहां बिज्याइ। काय्या: ननिइ द्यः पिहां बिज्याइबलय् दक्लय् न्हार्पा चिलाख दिसा अन लिपा चण्डी, कुमारी व हल्चोक आकाश भैरव धुक्का: बार्जं पिहां वइ। द्यः पिहां बिज्याय् धुक्का: दक्लय् न्हार्पा उगु ननिइ द्यःप्याखं लहुइ न्व्यः द्यः द्यः ल्हायगु इलय् स्वम्ह द्यःप्याखं हुली। अन लिपा चण्डी व कुमारी निम्न द्यः प्याखं हुलीसा लिपा भैरव याकचा: प्याखं हुली। वया लिपा छचा: चा:हिला: हाकनं काय्या: ननिइ है वया: क्वचाय्की। क्वचाय्कीगु इलय् न द्यः ल्हाइगु खः।

यैं या:या लिपागु दिं जलागा तृतीया कुहु काय्या: ननिइ है द्यः पिहां वया: छचा: चा:हिला: हाकनं लिहां वइ। उगु दिनय् उगु छेयु प्याखे स्वम्ह द्यःयात विशेष पुजा याना: बिदा विया हइ। जात्राया लिपागु दिनय् लिहां वयगु इलय् स्वम्ह द्यःपिनिगु ख्वाःपा: व लं पुना: है लिहां बिज्याइ। लिहां बिज्याइगु इलय् पुजा काका हल्चोकया द्यः छेयु वइ। द्यः छेयु पुजारी लसकुस याना: स्वम्ह द्यःपिन्त दुकाय् धुक्का: जात्रा औपचारिककथं क्वचाइ।

द्यः प्याखं हुलीगु इलय् चण्डी व कुमारी निम्न छववलं प्याखं हुलीसा श्री हल्चोक आकाश भैरव याकचा: चा प्याखं हुलीगु खः। बाजंकथं रिं छग: व इयालि निगू दइ। बाजंया ताल फिन्नाले सिन्तांग्या बोलय् बाजं थाइ ।

आ: वइगु बिस. २०८२
सालय् जुइ।

नेवा: तसें माने याइगु पञ्चतत्व मध्ये छाँ वायु नं खः। श्री हल्चोक आकाश भैरव द्यःयात वायुकथं नं काय्या याः। आ: नं सुयात फसं क्या: समस्या वल धाःसा हल्चोकय् वया: पुजा यायगु यानाच्वंगु दु। नेपा:या राजकीय सम्मानकथं प्याखं लहुइकेगु छगु हल्चोकया आकाश भैरवया तसें भैरवयात विस्क रूप क्या: थ्यंमथ्यं १०८म्ह भैरव माने यानातःगु दु।

येया: बलय् पिहां बिज्याइपिं हल्चोक
आकाश भैरव याकचा: चा प्याखं हुलीगु खः।

ज्या क्वचाय्का: जलाथ्व
एकादशि कुन्ह चित्रकारपाखे विधिवत

पुजा याना: गुथियारया नायःयात ख्वाःपा: लःल्हाइ। चित्रकारया थासं लित यंकेगु इवलय् लीयागु पिचाय् (छगु कथया सन्दुक) तया: कुबिया: न्व्यःने चिलाख च्याका: हल्चोकय् है लित यंकी।

जलाथ्व एकादशि कुन्ह हल्चोकया द्यः छेयु ने छगु बिशेष पुजा जुइ। अन फिनिदंय जात्राया द्यःपिनिगु ख्वाःपा: भिन्ह द्यः श्री हल्चोक आकाश भैरव, चण्डी, कुमारी, पार्वती, गंगा, महाद्यः, बाराही, आकाशदेवी,

गुथ्यापिन्सं बिया वयाच्चंगु खःसा आधःसा ध्यवा है वियाच्चंगु दु।

ख्वाःपा: तयार जुइ धुक्का: चित्रकार लःहायत जलाथ्व एकादशि कुन्ह बिधिपूर्वक समेबजि छाना: पुजा याना: गुथ्याया नायःयात लःल्हाइ। न्हापा पुजायात निम्न हाँय नं बीगु यानाच्चंगु खःसा थौकन्हय हाँय मधीधुकल। द्यःया ख्वाःपा: लःल्हाना काय्यारुका: लीया पिचा (छगुकथया सन्दुक) य तया: चिलाख च्याका: हल्चोकय् लित यंकी।

एकादशि कुन्ह हल्चोकय् द्यः छेयु ने चण्डी, कुमारी, आकाश भैरव, पार्वती, गंगा, महाद्यः, बाराही, आकाशदेवी, महाकाली व दक्षिणकाली भिन्ह द्यःयागु ख्वाःपा:पानप तिसा: तया: पुजा याइ।

न्याःगु दशकनिसे
ख्वाःपा:या
ज्या यानाच्चंम्ह
तेजबहादुर

येयाबलय् जात्रा जुइगु श्री हल्चोक आकाश भैरव (सवःद्यः)या ख्वाःपा: येया मांसगल्लीइ च्वंम्ह तेजबहादुर चित्रकारं वंगु न्यागु दशक न्व्यः बिस. २०२८ सालान्सें ख्वाःपा: द्यकेगु ज्याय् आःतक नं न्व्यचिला च्वनादीगु दु। व्यक्तःया न्यागु पुसान्सें श्री हल्चोक आकाश भैरवया ख्वाःपा: द्यकेगु ज्याया वयाच्चंगु दु।

थौकन्हय व्यक्तः ८१ दं दयूधुक्कुगु दु। अभ नं व्यक्तःया ख्वाःपा:या या ज्या यायगुलि निरन्तर न्व्यज्याना च्वनादीगु दु। श्री हल्चोक आकाश भैरवया ख्वाःपा: द्यकेगु निर्ति गथुचा' छ्वलीगु धा:गु दु। गथुचा मेमेगु चा स्वया छाइ। ख्वाःपा: द्यकेत गथुचा जुट्टा बोरा, कस्तुरी माय मिले याना: थासाय् तया

ख्वाःपा: द्यकेगु याइ। ख्वाःपा:पालय् रंग तय धुक्का: दक्लय् लिपा जक मिखा कंकेगु याइ। चित्रकारं कनादीकथं ख्वाःपा: द्यकेत न्हापा न्हापा ज्यालाकथं दाँच्छइ खींग: छ्वेय, प्यकू स्यूचावक कःनि २१ धी

पुलुकिसि

यैँया:या इलय् जात्रा याइम्ह 'तुयूम्ह किसि' खः। थुकियात पुलुकिसि/तानाकिसि धका: नं धायगु या:। पंया कंलाय् (पुलु) थाना: दय्कीम्ह किसि जूगुलिं थुकियात पुलुकिसि धागु खःसा जात्रां गं धाका: 'ताना ताना' सः वय्क न्ह्याइगु जूगुलिं 'ताना किसि' नं धायगु या:।

रत्न काजी राज

न्यैँकंकथं स्वर्गया
जुङु यैँमायःया
माया तिलावत
च्वनेत पालिजा:
स्वां मा:गु व उगु
स्वां मर्त्यमण्डलय्
जक दुगुलिं व
स्वां कायूत वःरह
यैँमा:धवं थः
बाहन ऐरावतयात
किलाघःया
जंगलय् त्वःताः
स्वां थवयूत वंगु
खः। थथे स्वां
थवयाच्वरंह
यैँमा:धःयात ज्यापु
खना: रुँ धका:
ज्वना: यंकि ।
स्वना: मचानय्
चिना: सकसितं
बवयातःगु धाइ ।
उर्खे किसि ताः ई
बितं नं यैँमा:धः
लिहाँ मवसेलि
उर्खेश्वरें मा:
जूगुया प्रतीककथं
हे किसि जात्रा न्ह्याःगु खः।

साँस्कृतिक नगरी यैँया थीथी जात्रापर्व मध्ये छागु महत्वपूर्ण जात्रा खः यैँया:। जलां हनीगु थ्व नखःयात यैँद्या:, जन्या: आदि नामं नं महसीका वयाच्वंगु दु। शुगु या:या इवलय् थीथी थासय् थीथी या:-प्याखांत न्ह्याव्यवयाच्वनी। छ्वाःतक लसतां हनीगु शुगु नखः जलाथ्व द्वादशिनिसे: जलागा: तृतिया/चौथितक हनेगु याना वयाच्वंगु दु। शुगु या:या इवलय् न्ह्याकींगु न्ह्याव्यवझु थीथी प्याखांत मध्ये छागु खः - पुलुकिसि प्याखः।

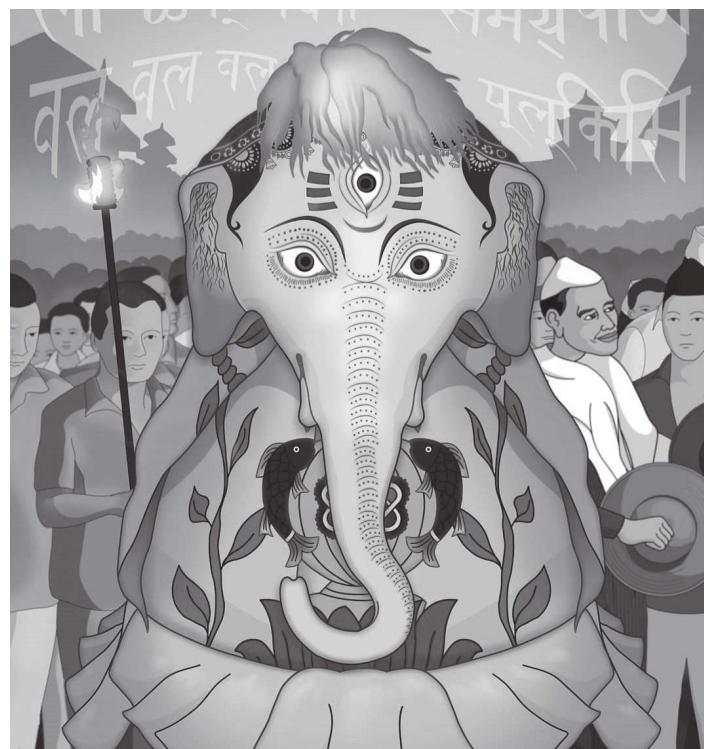
स्वंगु ब्वय् ब्वलातःगु पुलांगु यैँया थःने, कवःने व दशु लागा मध्ये दशु लागाय् ला:गु त्वा: खः, किलाघः त्वा:। शुगु त्वा:या नालिसे स्वानाच्वंगु जात्रा खः, पुलुकिसि जात्रा। किलाघः त्वा:या पुलांगु नामय् खेदेयाच्वंगु "किसिल्हाग्र टोर" थ्व थाय् किसिलिसे सम्बन्धित थाय् खः धइगु खँ न्ह्याव्यवयाच्वंगु दु। स्थानीय विश्वासकथं किलाघः त्वालय् न्ह्याम्ह किसि दुगु वः झुंगालय् (थौकन्ह्य इतुंबहाल)य् व न्ह्याम्ह किसि लः त्वनेत वझु खः धइगु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

यैँया:या इलय् जात्रा याइम्ह 'तुयूम्ह किसि' खः। थुकियात पुलुकिसि/तानाकिसि धका: नं धायगु या:। पंया कंलाय् (पुलु) थाना: दय्कीम्ह किसि जूगुलिं थुकियात पुलुकिसि धा:गु खःसा जात्रां गं धाका: 'ताना ताना' सः वय्क न्ह्याइगु जूगुलिं 'ताना किसि' नं धायगु या:। न्ह्यागु हे धाःसां किलाघः त्वालं न्ह्याकींगु पुलुकिसि जात्रा यैँया:या शान जुया: न्ह्यज्यानाच्वंगु दु। थुम्ह किसियात यैँमायः (ईन्नर)या बाहन धका: नं धायगु या:।

न्यैँकंकथं स्वर्गया जुङु यैँमायःया माया तिलावत च्वनेत पालिजा: स्वां मा:गु व उगु स्वां मर्त्यमण्डलय् जक दुगुलिं व स्वां कायूत वःम्ह यैँमा:धवं थः बाहन ऐरावतयात किलाघःया जंगलय् त्वःताः स्वां थवयूत वंगु खः। थथे स्वां थ्वयाच्वंह यैँमा:धःयात ज्यापु खना: खुँ धका: ज्वना: यंकि । स्वना: मचानय् चिना: सकसितं बवयातःगु धाइ । उर्खे किसि ताः ई बितं नं यैँमा:धः लिहाँ मवसेलि उर्खेश्वरें मा: जूगुया प्रतीककथं हे किसि जात्रा न्ह्याःगु खः।

पुलुकिसि निर्माणया प्रक्रिया जात्रा न्ह्याय मिवा: स्ववा: न्ह्यानिसे हे न्ह्याइ । पंया पुलु चीगु, त्वपुइगु कापतय लंपुलिं छायगु ज्या न्हापां न्ह्याइ । थथे तयार जूगु पुलु न्हापा न्हापा किलाघः त्वा:या विश्वेश्वर महाद्याःया देगलय् त्यूगु यानातःगु खः। तर उगु देग: पुनःनिर्माण लिपा नासःधःया रुयलय् त्यूगु याना वयाच्वंगु दु।

पुलुकिसि जात्रा व्यवस्थापनया निर्ति किलाघः त्वा:या जःपि मध्ये दँय् च्याम्हेसित

जुइ। त्वा: पाःलाःपिन्स जात्रा ब्बति काइपिं बाजँ खलः व किसि क्वबुइपिन्त जात्रा न्ह्यः त्वा: छेँय् बर्जि नकेगु, कौला याकेगु याय्मा:। थुकिया स्नोत धयागु हे किसियात झाइगु क्यपु हे खः।

किसि जात्राय् बाजंकथं धिमे, भुस्या: व क्यूपुइ थायगु याइ । मेमेगु इलय् ज्वः धिमे थायगु या:सां किसि जात्राय् धा:सा छ्या: जक धिमे थायगु याना वयाच्वंगु दु। थुकिया हुनिं छु खः धइगु मालेकुलेया हे खँचु तिनि। थौकन्ह्य यैँ महानगरपालिकापाखें छु भचा आर्थिक ग्वाहालि ब्यूसां जात्राया निर्ति माःकथंया व्यवस्था धा:सा आःतक न जूगु मदुनि।

किसि जात्राया छागु मू ब्व लाखेयात ब्वनीगु व लाखेयाथाय् वना: प्याखः हुइकः वनीगु खः। छागु इलय् लाखे व सवःभक्या दशुइ ल्वापु जूगु इलय् उम्ह दशुइ ल्वापु ज्यंकेगु व सौहार्दपूर्णपै जात्रा न्ह्याकेगु निर्ति लाखेया छेँय् व पुलुकिसियाथाय् थथे ब्वनेगु इवः न्ह्याःगु खः। थौतक न सौहार्दपूर्ण लकसय् थथे ब्वनेगु व्याखः लहुकः ब्वनेगु चलन न्ह्याना हे च्वंगु दु।

यैँया: सौहार्दता व मित्रतापूर्ण भावं हनेगु नखः खः। थ्व हे खँयात मन याना: छेँखापातिकं समय् बर्जि इनेगु व थवंथवय् मित्रताया भावया सञ्चार यायगु यानावयाच्वंगु दु। पुलुकिसियात समय् बर्जिलिसे हे स्वाना: न्ह्यनेगु यानाच्वंगु दु -

'ला छकू वयुक समेबजि वल वल पुलुकिसि।'

राम प्रजापति
प्रोप्राइटर

नारती मिठाई भण्डार

(इच्छ शाकाठाई)

कालिमाटी चोक, टंकेश्वर मार्ग, काठमाडौं।

फोन नं.: ४२७२९९९, मो. ९८०३९८०६९९

यहाँ:- विवाह, ब्रतबन्ध, पार्टी, पिकनिक, तथा अन्य शुभ कार्यको लागि अर्डर अनुसार मिठाईको व्यवस्था गरिन्छ।

(क) व्यापारी त्यासा

(ख) हायरपर्चेंज त्यासा

(ग) आवासीय त्यासा

(घ) शेयर त्यासा

(ड) मुद्रती रसिद धितो त्यासा

(च) क्रमिक निक्षेप त्यासा

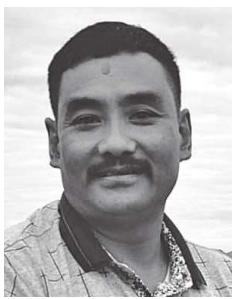
मिलन बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.

हवनाछै, पाको, न्हूसतक, यैँ, नेपा:

फोन ल्या: ४२३१०३६, ४२२२०६५, ४२१६१६७, फ्याक्स : ४२१६१६७

सक्तवय् देवीर्यारं

देवी प्याखं हुइकेते सुथय् गुँ बिहारय् वनाः ह्याँउख्वाः माजुयात पुजा यानाः ह्याँउख्वाः माजुया किकिंपा स्वपा: हयाः देवी जुइपिन्त छुना बीगु खःसा थुगु किकिंपा तयवं हे खाना वइगु खः। थुगु लू स्वयबलय् द्यःया शक्ति द्यः जुइपिके द्यः दुबिनिगु धइगु खः।

किंचः सिं

दैत्यया प्रतीककथं
दबुलिया लवहँतय्
मि प्वालाकक वय्
काः खइग्नं पालिगु
लू खनेदु । रिं
थाइबलय् ताल
मिले मजूसा रिं
पालिगु व हवगंकं
खइग्नं सुथालीगु
लू नं खनेदइ ।
रिं थारहेसिनं
ताल द्रुक्कल धा:सा
वयात हे लहाती
धा:पाः जुइक खइग्नं
पालिग ल खनेद ।

दँयुदस थे शुगुसि न सकवय देवीप्राखं
काया अष्टमि कृन्हु चच्छयंक हुइकल ।
देवीप्राखं हुइकीगु न्हिनिसे माल श्री धुन व
म्ये हालीगु खः सा मालश्री धुन व म्ये हालेवं
मोहनि सुर जुहु भा:पीण खः ।

किकिंपाः, खड़ग व पात्र छायपीकीगु खः ।
देवी, चण्डीपित्त व्याँउगु वसः व्याँउगु हे
ख्वाःपाः पुढ़कीसा भैरव छम्हेसित धाःसा
हाकुगु वसः व हाकुगु ख्वाःपाः पुढ़कीगु
खः । देवी प्राखं हुइकत सथय गँ बिहारय

सक्वय देवी, चिण्ड व भैरव धका:
 ३ म्ह देवीपिन्त मालश्री धुन व म्ये हाला:
 खिं, ता:, पँयता, नायखिं, छुस्या व म्बायूलिं
 पुया: प्याख लहुकिंगु खः सा म्येया प्रत्येक
 बोलकथं देवी न दैत्य दानवपिन्त संहार या: गु
 गाथा न्यव्यडुगु खः।

देवीपिन्त वसः, खवाःपाः, मत्,

किंकिंपाः खद्ग व पात्रं छायपीकीगु खः ।
 देवी, चण्डीपिन्त ह्याँउगु वसः ह्याँउगु हे
 ख्वा:पाः पुइकीसा भैरव छम्हेसित धाः सा
 हाकुगु वसः व हाकुगु ख्वा:पाः पुइकीगु
 खः । देवी प्याखं हुइकेत सुथय् गुँ बिहारय्
 वनाः ह्याँउख्वा: माजुयात पुजा यानाः
 ह्याँउख्वा: माजुया किंकिंपा स्वपाः हयाः
 देवी जुइपिन्त छुना बीगु खः सा थुगु किंकिंपा
 तयर्वं हे खाना वडगु खः । थुगु लू स्वयंबलय्
 द्यःया शक्ति द्यः जुइपिके द्यः दुर्बिनिगु धइगु
 खः । वहे शक्ति सकवय् चच्छ द्यः खाका:
 देवी यापवं हड्कीगु खः ।

देवीपायाखं पिदनेत सक्वःया नासःचक्र्
नासःद्यः पुज्यानाः समे भव्य धुकाः दकलय्
न्हापां चलाखुत्वा या गणेद्यः न्ह्यः नेदेवीपायाखं
हुडीकीणु खः । अनया दबुली॑ २४० ताल॒ प्याखं
हुडीकीणु खः सा॑ ६८८ देवीपायाखं, ६८८ ख्याः,
कर्वं व बेताल॒ प्याखं हुडीकीणु खः । सक्वय्
यैर्या दीपायाखनय् थे॑ दैत्य पात्र धाः सा॑ दमग्रु ।
दैत्य जुझेसित धार्थे कः वनिगु भय जूणुलि॑
दैत्य प्याखंवः मददगु खः । दैत्याप्रतीककथं
दबुलिया ल्वहैत्य॒ मि॑ प्वालाकक व्यक्तः खड़॒
गं पालिगु लू खेनेदु । रिं थाइबलय् ताल॒ मिलो॑
मज्जसा खिं पालिगु व ह्वगंक खड़ागं सुयाबीगु॑

लून॑ खेनेदु । खिं थाम्हेसिन॑ ताल॒ द्वंकल धाः सा॑
वयात हे ल्हाती धाः पा॑ जुइक खड़ागं पालिगु लू॑
खेनेदु । थुगु देवीपायाखं सक्वया च्याग॒ त्वालय
प्याखं हुडीकीणु खः सा॑ प्यंग॒ थरावंग॒ दबुलि॑ व
प्यंग॒ मार्थं वंग॒ दबुलि॑ इ॑ प्याखं॒ हुडीकी॑ । थुगु
प्याखं हुडीका॑ हडीबलय् द्यः गनगान दु॑, अनअन
द्यः ल्हाका॑ हय्मागु॑ चलन दु॑ । अथे हालिमय॒
दकलय् चीधंगु॑ दबुलिकर्थं मान्यता वियातः॑ गु॑
लसकुस॑ फल्चा॑ दबुलि॑ कवय॒ नं बज्ययोगिनी॑
उग्रतारायागु॑ मालश्री॑ म्ये हाय्का॑: देवीपायाखं॑
हुडीकीणु॑ चलन दु॑ । मुक्कं॑ ३४० स्क्वायार॑ फिट
जक दगु॑ दबुलि॑ खः ।

Sweet Cave

(जीवन दाइया पसः)

Kalimati, Kathmandu, Nepal

Tel: 4275511, 9741112777, 9851063000

यहाँ भोज तथा पार्टीहरूको लागि चाहिने स्पेशल दरी, पर्सिर, लाखामरी, लालमोहन,

बर्फी, रसबरी तथा अरु विभिन्न परिकारका मिठाईका लागि सम्पर्क राख्नुहोस् ।

आउटडोर भेज व्याटारिङ धैन गरिन्छ ।

Binod Maharjan
9841369552, 9808644666

वि.आर्ट्स

B. Arts

Nayabazar, Kirtipur

4335491, b.arts@hotmail.com

- * Banner, Flex Board
- * Glow Sign Board
- * Sticker Cutting / Printing
- * Screen/ Rubber Prnt
- * Self-ink/ Rubber Stamp
- * PVC(ID)/ Visiting Card
- & all kinds of press works

लिपि च्वज्या कासा क्वचाल

यें महानगरपालिकापाखे संचालन जुयाच्वंगु मेट्रो एफ.एम. ९४.६ मेगाहर्ज्या २० क्वःगु बुन्हिया लसताय् ज्ञू रञ्जना लिपि च्वज्या धेंधेंबल्ला कासा क्वचाल।

नव आदर्श मा.वि., बसन्तपुलिङ् ज्ञू लिपि च्वज्या कासाय् यें, यल, छवप, तोखा, पुसिंच्यः, थसि, थेच्च, सक्व, थिमि, नैकाप, रामकोटलिसे थीथी थासं याना: चयन्हय्मेसिन् ब्वति कागु खः।

यें महानगरपालिका सूचना प्रविधि विभागया प्रमुख राज्यप्रकाश प्रधानाङ्ग 'रञ्जना लिपि च्वज्या कासा'या उले ज्या यानादिसे यें महानगरपालिकां न्ह्यानाच्वंगु आर्थिक दैँक कागु भाषा, कला, संस्कृत व सम्पदाया संरक्षण याय् नीतिकथं हे थुकथंया लिपि च्वज्या कासाया ग्वसा: ग्वयागु खः।

ध्यादिल। व्यक्लं एफ.एम.या बुन्हिया लसताय् न्हापांखुसी नेपा:या म्हसीका जुयाच्वंगु लिपि च्वज्या कासा याय् खेगुर्लिं थः अतिकं लय् तागु नं ध्यादिल।

उले ज्याइवलय् गुथिया न्वकू अनिल स्थापित लिपिया महत्व व लिपि च्वय्बलय् ध्यान बीमा:गु पक्ष्यात क्या: ध्वाथुइकादीगु खः।

गुथिया प्राज्ञपि राजेन्द्र शाक्य, मदनमुनि बज्राचार्य व गुथिया न्वकू अनिल स्थापित लिपि च्वज्या कासाया निर्णयिकमण्डलय् च्वनादीगु दु। कासाय् न्हाप जूहेसित नीन्याद्वः, ल्यूयात झिन्न्याद्वः, लियांल्यूयात झिद्वः व झिम्हेसित हःपा:कर्थ म्हर्तिं द्वःछिद्वः तका व दसिपौ लःल्हाइ। कासाय् उत्कृष्ट जूर्पित असोज १ गते मेट्रो एफ.एम.या बुन्हिया लसताय् जुझु ज्याइवलय् सिरपा: लःल्हाइ।

संघसंस्थाया प्रतिनिधिपिन्सं ल्हाःचिं तयातःगु दु।

आन्दोलनयात क्या: पिञ्चंगु मंका: विज्ञप्तिइ नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ नाय: बराम, मधेसीपाखें सरोज राय, दलितपाखे दलमर्दन कामी, मुस्लिमपाखें नजरूल हसन, मिसापाखें चिनिमाया माभी, अन्तरपार्टी सञ्जालपाखे इन्द्रबहादुर गुरुड, चन्द्रविक्रम राई, रत्नविक्रम स्याह्वा, प्रा. डा. ओम गुरुड व कुमार लिङ्देन ल्हाःचिं तयादीगु दु।

सरकारयात...

मंका:कर्थ धोषणा या:गु आन्दोलनया ज्याइवः कर्थ विज्ञप्ति विज्ञप्ति देयन्यकं प्रेचार प्रसार, अपील, गोष्ठी याइगु ज्ञू दु। अथे हे, असोज १ गते पीहचानसहित संघीयता सम्बन्धी प्लेकार्ड, ब्यानर जुलुस ब्यज्या याय् व असोज ३ गते बहनी देयन्यकं उ ता:निसे ७:३० ता: ईतक 'ब्ल्याक आउट' याइगु ज्ञू दु। पत्रकार सम्मेलनय् जारी या:गु विज्ञप्तिइ महासंघया नाय: बरामलिसे थीथी जातीया

सहकार्य याना: न्ह्याःवनेगु प्रतिबद्धता

महानरीय प्रहरी परिसर ललितपुरया प्रमुखनार्पं प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक टेकप्रसाद राई अपराध न्यूनीकरण व शान्ति सुरक्षाया प्रत्याभूतिया निर्ति फुक्कलिसे जाना: न्ह्याःवनेगु ध्यादिल।

जाह्वलाखल प्रहरी परिसरय् यलया उद्यमी व्यवसायीपिलिसे नापलायगु इलय् राई उगु खें ध्यादीगु खः। व्यक्लं नखःच्छः न्ह्याःनेव वयाच्वंगु इलय् सुरक्षाया निर्ति फुक्कलिसु खाहालिं व सदाशयता माःगु नं ध्यादिल। अपराध अनुमन्धनय् ताः ई ज्या यानागु अनुभवयात फ्यार्क्कव सदुपयोग यायगु ध्यादिसे वरिष्ठ उपरीक्षक राई प्रहरीयात क्या: जनविश्वास अप्ययकेत व्यवसायिक मूल्य व मान्यताय् च्वना: ज्या यायगु नं प्रतिबद्धता प्वंकादिल।

थ्व हे इलय् ललितपुर सुनचाँदी व्यवसायी संघया नाय: किरणभाइ बज्राचार्य लुँगु भा: तसकं थहां वंगुया नापनां खुइगु,

लुटे याइगु सम्भावना अप्वःगुलिं लुँवहः पसः दुगु थासय् निगरानी अप्ययकेत इनाप यानादिल।

अथे हे ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघया पुलांम्ह नाय: नाप समाजसेवी अजरमान जोशी प्रहरी प्रशासन सम्बन्धात्मक व सहकार्य याना: न्ह्याःसा: सा अपेक्षा याः कर्थ लिच्छः वःगु आपालं दसूदुगु ध्यादिल। व्यवसायीतसे नाफा कायगु ज्याय् जक सीमित मजूसे

समुदायया आवश्यकतायात थुइका: प्रहरी व समुदायलिसे सहकार्य याना वयाच्वनागु नं जोशी ध्यादिल।

संघया मूछ्याज्जे सुविन बज्राचार्य नं नुगःखें तयादीगु उगु ज्याइवलय् प्रहरी उपरीक्षक दुर्गा सिंह, प्रहरी नायव उपरीक्षक सन्तोष तामाड, देवेन्द्र पाण्डे, संघया निर्वतमान नाय: रुपकुमार शाक्यलिसे या उपस्थिति दुगु खः।

जैशीदेगल युथ क्लब २६दं व्यन

यें यासामाजिक संस्था जैशीदेवल युथ क्लब थःगु २६क्वःगु बुदिया लसताय् न्ह्यूपलय् छांगू विशेष ज्याइवः यात। क्लबया नाय: राजेश प्रजापतिया सभाध्यक्षतय् न्ह्याःगु उगु ज्याइवलय् मूपाहांकर्थ यें महानगरपालिकाया प्रमुख विद्यासुन्दर शाक्य भायादीगु खः।

मूपाहां शाक्य थौंकन्हयाया युवा वर्गयात समाजसेवापाखे अग्रसर जुइत बः बीमा:गु बिचा: तयादिल। लिसे व्यक्लं स्थानीय जनता हे धात्येंया स्थानीय सरकार जुझु ज्याय: स्थानीय तवरं जुइमा:गु विकास निर्माणया ज्याय् सकले सक्रिय जुइत नं सकसित इनाप यानादिल।

ज्याइवलय् क्लबया महासचिव चन्द्रगोपाल प्रधान लसकुस यानादीगु खः सा क्लबया नाय: राजेश प्रजापतिं

येंया जात्राया ज्याइवलय् क्वःनेचा: बलय् क्लब बाल याइगु थीथी ज्याइवःया जानकारी वियादीगु खः। ज्याइवलय् यें महानगरपालिका २१

वडाया वडाध्यक्ष उदयचुडापणि बज्राचार्य व क्लबया सल्लाहकार मधुसुदन प्रधान क्लबया बारे थःपिनिगु नुगःखें प्वंकादीगु खः।

प्रा. बज्राचार्यया जहान मन्त

नेपालभाषा रुयःया भाषाह्यःमि न्ह्यलुवा प्राध्यापक मदनसेन बज्राचार्यया जहान शशी बज्राचार्य मन्त।

लच्छ न्ह्यःनिसे म्हंमफया: अस्पतालय् वासःयाकुयाकुं वंगु सञ्चरवा:

सुथिसिया द्वाः इलय् ६५दंया बैसय् मदुगु खः। व्यक्लःया काय छम्ह, म्हयाय् निम्ह दी। सञ्चरवा: हे निहनिसिया द्वाः इलय् शोभाभगवतीया कर्णदिपय् अन्तिम संस्कार जूगु खः।

नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबू गोरखा कचाय् न्हूगु नेतृत्व

नेवा: पत्रकारतय् राष्ट्रिय संगठन नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबू गोरखा कचाया न्हूगु अधिवेशन सञ्चरवा: क्वचाल।

अधिवेशन गोरखा कचाया न्हूगु नाय: कर्थ सर्वसम्मत भीमसेनबाबु श्रेष्ठयात लयःगु दु। अथे हे, सर्वसम्मत छ्याज्जेय्

भीमलाल श्रेष्ठ, दांभरिङ् निर्मल श्रेष्ठ व दुजलय् विमल श्रेष्ठ व सुजन श्रेष्ठयात लयःगु दु। नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबू केन्द्रया नाय: श्रीकृष्ण महर्जनया मूपाहां जुयादीगु उगु ज्याइवलय् सगरमाथा आरोही गोरखा जिल्लाया पत्रकार पुरिमा श्रेष्ठयात हायु खः।

नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबू गोरखा जिल्लाया निर्वतमान नाय:लिसे केन्द्रीय दुजः उत्तम श्रेष्ठया सभाध्यक्षताय् ज्ञू उलेज्या ज्याइवलय् नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूया केन्द्रीय न्वकू नृपेन्द्रलाल श्रेष्ठ, दांभरि सुरेन्द्रभक्त श्रेष्ठ नं पाहाँकर्थ भायादीगु खः।

नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूया थ्व हे वइगु कार्तिक ३० गते स्वक्वःगु तःमुँज्या यायगु निर्ति थीथी जिल्ला मध्ये छुँदि न्ह्यः यें, छवप, काश्चे, चितवन व दोलखा जिल्ला कचाया अधिवेशन जुझुकूगु दु।

जनताको पीर मर्का सुन्न र रचनात्मक सुभावहरू ग्रहण गर्न नेपाल सरकार सधै तत्पर र जागरूक छ। साथै समस्या निराकरण गर्न सुभावको अपेक्षा पनि गर्दछ।

नेपाल सरकार

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रसारण विभाग

**ON THE OCCASION OF "WORLD TOURISM DAY"
CULTURAL SHOW
and NEWA BHOOYE**

Program Venue: Patan Durbar Square
Date: September 27th 2019, 6 pm sharp
Dinner Venue: Bhawani Khati Garden

For ticket and more information
Contact: ९८५१२८१३८५/ ९८६०१६३९२३

Organized By: Dance and Music Academy Nepal (DAMAN)

उपलब्ध हुने | डेरी, मासु, बेकरी उद्योगकालागी चाहिने उपकरणहरू, प्याकिङ्ग मेसिन, प्याकिङ्ग सामानहरू | मेटेरियलहरू, विविध केमिहलहरू तथा विविध औद्योगिक उपकरणहरू।

भेदाकूम प्याकिङ्ग मेशिन

गिलिङ्ग मेशिन

अटोमेटिक गिलिङ्ग प्लानलाइजर सेट
लेपाली जपानेचर जारित

मिल्क क्यान

क्रिम सेपरेटर मेशिन

प्लानेटरी मिक्सर

फिडर प्लकर

ग्राम्यका कुनैलाई शक्तिही नाहु, जेवलाई नाहिनी (ग्राम्यका नाहिनी)

The British College

FOURTH TAMRAKAR
FUTSAL 2019

2019. SEPTEMBER 21st & 28th

TEAM SPONSORED: SUPPORTED BY: MEDIA PARTNER: लहना

आइसक्रिम मेकिङ्ग मेशिन

श्रेष्ठ ट्रेड मेडिया

श्री लाल भवन, १३ टाँकेश्वर (छाउनी जाने बिष्णुमति पुलसंगै)
काठमाडौं, फोन : ८२००६८८/९८५१०८८७५२

Email: lal265shrestha@gmail.com, laltc@hotmail.com

A House of Dairy Equipment & Chemicals

सागा डेरी उधोगा सञ्चालन गर्न आवश्यक प्राविधिक तथा आर्थिक सल्लाह

Email: laltc@wlink.com.np

सेमिनार वा कार्यक्रमया नितिं लञ्च बक्सया ढोर टु ढोर सर्भिस याय्गु न व्यवस्था दु। तापं स्पेशल कुल्फी व बर्थ डे केक न उपलब्ध दु।

Delicious Sweets

दिव्यवान् **BIGBELL**
Sweet & Snacks Pvt. Ltd.

Kamaladi, Ganeshthan
Kathmandu, Nepal
Tel: 01 4247075, 014244323

छत्रपाटी निःशुल्क चिकित्सालय (अस्पताल)
स्तरीय सुलभ स्वास्थ्य सेवा सक्सिया निम्नि, असहायपिन्त जक निःशुल्क

दीन, दुखी व असहायपिन्त निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान।
दानी, सुखी व सम्पन्नयात सशुल्क स्वास्थ्य सेवा वरदान।

उपलब्ध सेवा

- २४ सै घन्टा सेवा
- शल्यक्रिया
- बहिरङ्ग सेवा
- अन्य सेवा

• आक्रिमक सेवा	• गोतिबिन्दु	• मुटु लव्य	• जनरल मेडिसिन
• प्याथोलोजी	• जनरल सर्जरी	• चर्म तथा योन लव्य	• ईंडोस्कोपी
• एक्स-रे	• न्हायपूँ, न्हाय, ग्राप:	• चुरोलोजी	• कोलोनोस्कोपी
• ई.सि.जी.	• हाड जोरी नशा	• गिरा लव्य	• फिजियोथेरापी
• इको	• पिसाव नलीया पठ्थर	• गचा लव्य	• अल्ट्रासाउण्ड, कलर डप्लर व इको
• वास: पस:	बिना चिरफार	• वाया लव्य	• चुरोपेली स्तरया दन्त प्रयोगशाला
• अन्तरंग सेवा		• मिखा लव्य	

28 घण्टा
ईमरजेन्सी सेवा

७०८ गंगालाल मार्ग, छत्रपाटी, काठमाडौं, फोन : ४२९६९३८, ४२५७९११, ४२६६२२९, E-mail:cfclinic@mail.com.np, www.free-clinic.org.np